

เหตุใด ? คดีพิพาทเกี่ยวกับการเลือกตั้ง จึงไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง

ท่ามกลางสถานการณ์ทางการเมืองที่ร้อนแรงและประเด็นความเห็นต่างเกี่ยวกับการเลือกตั้งในขณะนี้ ศาลถือเป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญในการทำหน้าที่อำนวยความยุติธรรมให้เกิดขึ้นในสังคมไทยและประเทศชาติตามบทบัญญัติของกฎหมาย อันเป็นไปตามหลักการแบ่งแยกอำนาจอริปไตย คือ อำนาจอธิปไตย อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ ที่จะต้องมีการถ่วงดุลและตรวจสอบซึ่งกันและกัน

สำหรับประเด็นข้อพิพาทเกี่ยวกับการเลือกตั้งนั้น ได้มีการนำคดีขึ้นสู่ศาลปกครองและศาลก็ได้มีคำสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณาเนื่องจากไม่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครอง รวมทั้งกรณีล่าสุดที่ว่าที่ผู้สมัคร ส.ส.พรรคเพื่อไทย จำนวน 29 ราย นำโดยนายชัยณรงค์ ช่างเรือ ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ต่อศาลปกครองสูงสุดว่า การที่ กกต.ไม่ดำเนินการให้มีการรับสมัครเลือกตั้ง ส.ส.แบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งของผู้ฟ้องคดี ถือเป็นการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ และขอให้ศาลมีคำสั่งให้ กกต.ดำเนินการปฏิบัติหน้าที่โดยการรับสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฯ ใน 29 เขตดังกล่าวโดยเร่งด่วน หรือมีคำสั่งคุ้มครองสิทธิของผู้ฟ้องคดีทั้ง 29 ราย ว่าการที่ผู้ฟ้องคดีได้ไปใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งแล้วแต่ไม่สามารถสมัครได้เนื่องจากมีกลุ่มผู้ชุมนุมทางการเมืองเข้าทำการปิดล้อมควบคุมพื้นที่การรับสมัคร ซึ่งผู้ฟ้องคดีได้ไปแจ้งความลงบันทึกประจำวันตามคำแนะนำของ กกต. แล้วนั้น ให้ถือว่าผู้ฟ้องคดีได้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งโดยถูกต้องตามกฎหมาย

คดีนี้ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา (พ.1/2557) เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2557 ด้วยเหตุว่าไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลปกครอง หากแต่อยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลยุติธรรมคือศาลฎีกา ซึ่งกรณีทำนองนี้ได้เคยมีการนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองและศาลก็ได้วางหลักในเรื่องเขตอำนาจศาลดังกล่าวไว้แล้ว

มาดูกันครับว่า เหตุใด ? ทำไมข้อพิพาทเกี่ยวกับการเลือกตั้ง จึงไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง ทั้งที่มีลักษณะของการใช้อำนาจทางปกครองหรือเป็นการดำเนินกิจการทางปกครอง

ลำดับแรกมาดูข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกันก่อนครับ

โดยที่ มาตรา 219 วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติให้ **“ศาลฎีกามีอำนาจพิจารณาและวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับการเลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา และให้ศาลอุทธรณ์มีอำนาจพิจารณาและวินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น”**

ประกอบกับบทบัญญัติในมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการ

เลือกตั้ง พ.ศ.2550 ซึ่งกำหนดให้ **การฟ้องคดีเกี่ยวกับการใช้อำนาจทางปกครองหรือการดำเนินการทางปกครองของคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ดำเนินการตามมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และมีใช้การวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นการใช้อำนาจโดยตรงตามรัฐธรรมนูญ ให้ฟ้องคดีต่อศาลปกครองสูงสุด**

และมาตรา 11 (3) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542 บัญญัติให้ศาลปกครองสูงสุดมีอำนาจในการพิจารณา **“คดีที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในอำนาจศาลปกครองสูงสุด”**

รวมทั้งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2554 ซึ่งได้มีข้อกำหนดเกี่ยวกับสิทธิผู้สมัครและอำนาจหน้าที่ในการรับสมัครเลือกตั้งของ กกต.ไว้

จากบทบัญญัติของกฎหมายข้างต้นจะเห็นได้ว่า มาตรา 219 วรรคสามของรัฐธรรมนูญฯ ซึ่งเป็นบทบัญญัติสูงสุดของกฎหมายนั้น ได้กำหนดให้ **ศาลฎีกามีอำนาจพิจารณาและวินิจฉัย “คดีที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง”** ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

เมื่อข้อเท็จจริงในคดีนี้ ประเด็นข้อพิพาทที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินการของ กกต. ในการรับใบสมัครของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ซึ่งแม้การดำเนินการดังกล่าวจะมีลักษณะเป็นการใช้อำนาจทางปกครองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติมก็ตาม **แต่ก็เป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อเป็นข้อพิพาทที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง จึงเป็นอำนาจของศาลฎีกาในการที่จะพิจารณาและวินิจฉัย ตามมาตรา 219 วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญฯ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดนั่นเอง ศาลปกครองสูงสุดจึงมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา**

ต่อไปเป็นตัวอย่างคดีพิพาทที่เกี่ยวกับการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง กรณีผู้ฟ้องคดี 17 ราย ยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองสูงสุดว่า พวกตนได้ถูกขีดฆ่ารายชื่อออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เนื่องจากเป็นผู้ไม่มีตัวตนอยู่ในพื้นที่เลือกตั้ง โดยผู้ฟ้องคดีทั้งหมดอ้างว่าตนได้ทำงานเพื่อส่วนรวมและได้เคยใช้สิทธิเลือกตั้งที่หมู่บ้านนี้มาโดยตลอด คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดซึ่งมีหน้าที่ในการควบคุมดูแลการเลือกตั้ง ได้ละเลยไม่ตรวจสอบรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งทำให้นายทะเบียนอำเภอทำการถอนชื่อผู้ฟ้องคดีออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้ฟ้องคดีทั้ง 17 รายได้รับความเสียหาย จึงนำคดีมาฟ้องเพื่อขอให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งชดเชยค่าสินไหมทดแทนเป็นค่าพาหนะเดินทางไปใช้สิทธิเลือกตั้งและค่าเสียโอกาสในการประกอบอาชีพ

ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นกรณีพิพาทเกี่ยวกับการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น ที่มาตรา 219 วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญฯ บัญญัติไว้โดยชัดแจ้งว่า ให้คดีพิพาทดังกล่าวอยู่ในอำนาจพิจารณาและวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ คดีนี้จึงไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง (คำสั่งที่ ร.151/2553)

สำหรับคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลปกครองสูงสุด ตามมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2550 เช่น คดีพิพาทเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล อาทิ กรณีสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1) ได้มีคำสั่งซึ่งออกโดยเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2) ให้ผู้ฟ้องคดีออกจากงานโดยได้รับบำเหน็จ อันเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายของเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง และเป็นคำสั่งที่ออกตามมติของคณะกรรมการพิจารณาการดำเนินการทางวินัยที่ทำการแทนคณะกรรมการการเลือกตั้ง (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 3) และเป็นคณะกรรมการบริหารงานบุคคลของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา 32 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2550

การที่ผู้ฟ้องคดีโต้แย้งเรื่องการสอบสวน คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาการดำเนินการทางวินัย และการลงโทษให้ผู้ฟ้องคดีออกจากงานว่าเป็นการใช้ดุลยพินิจไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น จึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายในการออกคำสั่งทางปกครองตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (1) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ เมื่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ดำเนินการตามมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการใช้อำนาจทางปกครอง จึงเป็นกรณีตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2550 มาตรา 22 บัญญัติให้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองสูงสุด คดีนี้จึงอยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลปกครองสูงสุด ตามมาตรา 11 (3) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ (พ.28/2553) (แต่ทั้งนี้ก่อนนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง ผู้ฟ้องคดีจะต้องดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนเสียหายตามที่กฎหมายกำหนดไว้ก่อน เช่น กรณีนี้ผู้ฟ้องคดีจะต้องร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายใน 30 วันนับแต่วันที่รับทราบคำสั่ง)

คดีที่ครองธรรมได้หยิบยกขึ้นมาพูดคุยกันนี้ ถือเป็นประโยชน์สำหรับผู้เสียหายในการเป็นข้อมูลประกอบการใช้สิทธิทางศาลเพื่อปกป้องรักษาสิทธิของตนเองได้อย่างถูกต้อง

ท้ายที่สุดนี้...ขอให้สถานการณ์การเมืองไทยของเราคลี่คลายและกลับคืนเป็นปกติโดยเร็ว ที่สำคัญขอให้สามารถพบทางออกในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน ในทางที่จะเกิดประโยชน์แก่ประชาชนและประเทศชาติอย่างแท้จริง ผมเชื่อว่า... **“เราจะพบแสงสว่างได้ แม้จะอยู่ที่ปลายอุโมงค์ครับ !”**

ครองธรรม ธรรมรัฐ

